

Гупал Данил Сергійович,
курсант 3 курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Никифорова Олена Анатоліївна,
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики та
домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕТОДИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ В КРИМІНАЛІСТИЦІ

Розвиток криміналістики як самостійної науки закономірно пов'язаний із формуванням у ній і самостійної системи методів наукового пізнання. Їх сукупність визначається комплексом завдань, які криміналістика покликана вирішувати, її функціями, цілями та особливостями об'єктів вивчення та пізнання. Це зумовлює актуальність та необхідність подальшої розробки вчення про методи криміналістики як окремого розділу загальної теорії криміналістичної науки.

Метод у широкому розумінні може бути охарактеризовано в гносеологічному та онтологічному аспектах. У гносеологічному плані метод, як правило, розглядається як найбільше правильний шлях, спосіб досягнення поставленої мети або розв'язання будь-якого завдання; в онтологічному - він виступає як сукупність діяльно-пізнавальних прийомів, операцій, за допомогою яких вирішуються теоретичні та практичні завдання. Поняття методу у криміналістиці не відрізняється за своєю гносеологічною сутністю від інших наук. Отже, під методами криміналістики слід розуміти способи вирішення наукових завдань у процесі криміналістичних досліджень теоретичного та прикладного характеру [1, с. 236].

Методи наукового дослідження у криміналістиці не слід ототожнювати з методами практичної діяльності, які базуються на положеннях криміналістики. Вони розмежовуються за сферою застосування, завданнями та результатами діяльності [2, с. 248].

Методи криміналістики як науки - це система способів наукового пізнання закономірностей злочинної діяльності й розробки на цій основі методик і алгоритмів вирішення криміналістичних завдань. Завданнями та результатами наукового пізнання у даному випадку є закономірності злочинної діяльності, які подані в її типових інформаційних моделях і

типових методиках їх розкриття, розслідування та попередження. Це сфера діяльності вчених-криміналістів, спеціальних науково-дослідних установ, що вивчають та узагальнюють практику розслідування злочинів. Методи практичної діяльності - це система способів, прийомів та операцій розкриття та розслідування конкретного злочину або прийомів установлення якого-небудь іншого юридичного факту. Завданням та результатом цієї діяльності є істина конкретного факту, що подається у формі матеріалів розслідуваної кримінальної справи. У даному випадку це сфера діяльності органів дізнання, слідства, суду, експертних установ, оперативно-розшукових працівників, прокурорів та ін [3, с. 539].

Однак слід зазначити, що не має підстав і для повного їх протиставлення, оскільки як в практичній діяльності, так і в криміналістичному науковому дослідженні можуть використовуватися одні й ті самі методи пізнання. Так, наприклад, спостереження - планомірне, цілеспрямоване, передбачене сприйняття, гносеологічна сутність якого не змінюється незалежно від того, чи буде його здійснювати слідчий, чи вчений-криміналіст. Проте умови та результати застосування цього методу пізнання, об'єкт, мета в таких випадках будуть різними, що відобразиться на прийомах сприйняття, його ролі у процесі пізнання.

Зміст конкретних методів криміналістики визначається типовими завданнями дослідження, особливостями об'єктів, умовами їх застосування. Разом із тим методи криміналістики мають і такі загальні особливості, як:

- загальна методологічна основа, тобто вони будуються на комплексі криміналістичних знань. Розвиток криміналістики, її теорії дають можливість розробки та використання нових методів, які, у свою чергу, поглиблюють рівень теоретичних досліджень, процеси пізнання. Тому методи криміналістики виступають як засіб поглиблення предмета науки і в той же час як певний результат розвитку предмета криміналістики, її об'єктів;

- синтетичність, комплексність. Кожний метод криміналістики складає й містить у своїй структурі цілу низку елементів інших методів. У системі методів криміналістики проявляється і загальна інтегративна тенденція сучасної науки, яка полягає в тому, що кожна наука при створенні систем своїх методів досить широко використовує методи інших наук;

- тісний зв'язок між собою, що проявляється: а) в обов'язковій послідовності застосування методів у процесі досліджень; б) у включенні в структуру кожного методу елементів інших методів криміналістики; в) у необхідності одночасного проведення дослідження одного об'єкта, явища за допомогою сукупності методів;

- підвищена здатність до розвитку й удосконалення. Це забезпечується постійним використанням досягнень інших наук, нових

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

досягнень у теорії криміналістики, вивченням практики застосування методів;

- використання в практичній діяльності по розслідуванню та попередженню злочинів, а саме в оперативно-розшуковій діяльності для попереднього аналізу й збору матеріалів. Знання цих методів необхідне у роботі слідчого, судді, адвоката, нотаріуса [4,с. 366].

Таким чином, подальший розвиток сучасної криміналістичної науки неможливий без застосування системи необхідних методів наукового пізнання, спеціально розроблених або пристосованих для дослідження таких специфічних явищ, як злочин та діяльність по розкриттю й розслідуванню.

Список використаних джерел:

1. Гора І.В. Криміналістика / навч. посіб- 4-те вид., випр. та доп. - К.: Вид. Паливода А.В., 2017. - 236 с.
2. Кофанов А.В. Криміналістика: посіб. для підготовки до іспитів К:ФОП ОС.- 2011. - 248 с.
3. Криміналістика: навч. посіб. Львів. держ. ун-т внутр. справ. - Л., 2019. - 539 с.
4. Кузьмічов В.С. Криміналістика: навч.посіб./ Національна академія внутрішніх справ України/ за заг. ред. В.Г. Гончаренко, Є.М. Моїсеєва.- К.: Юрінком Інтер, 2012. - 366 с.

Гурєєв Артур Володимирович,
курсант 3-го курсу факультету
підготовки
фахівців для підрозділів стратегічних
розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Павлова Наталя Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри криміналістики на та
домедичної підготовки,
підполковник поліції

ЗНАЧЕННЯ ТРАСОЛОГІЇ У КРИМІНАЛІСТИЦІ

Актуальність даної теми полягає в тому, що криміналістична трасологія допомагає визначити чимало чинників, які мали значення у вчиненні того чи іншого злочину. По-перше, трасологія являє собою галузь